

พุทธศิลป์กับการจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่น ด้านพระนักสวดเบิก
และพระนักเทศน์มหาชาติ ของจังหวัดลำปาง

THE BUDDHIST ART WITH A DATABASE OF LOCAL SCHOLARS OF
THE PRAYER (SUAD BERK) AND MAHACHAT'S PREACHER
OF LAMPANG PROVINCE

เกศรา สว่างวงศ์*

Kessara Sawangwong

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นกรณีพระ นักสวดเบิก และพระนักเทศน์มหาชาติในจังหวัดลำปาง 2) เพื่อให้บริการข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นกรณีพระนักสวดเบิก และพระนักเทศน์มหาชาติในจังหวัดลำปางแก่ผู้ที่มีความสนใจศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยพระภิกษุสามเณรที่มีความสามารถด้านการสวดเบิก จำนวน 50 รูป การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก จำนวน 50 รูป และ जनกว่าข้อมูลจะอิมตัว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นพระภิกษุและสามเณร จำนวน 107 รูป โดยมีสถานะเป็นพระสงฆ์ จำนวน 89 รูป และสามเณร จำนวน 18 รูป จำนวนปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ อำเภอเมืองลำปาง จำนวน 27 รูป อำเภอห้างฉัตร จำนวน 25 รูป อำเภอเกาะคา จำนวน 14 รูป อำเภอแม่ทะ จำนวน 13 รูป อำเภอสบปราบ จำนวน 11 รูป อำเภอแจ้ห่ม จำนวน 7 รูป อำเภอวังเหนือ จำนวน 6 รูป อำเภอเถิน จำนวน 6 รูป อำเภองาว จำนวน 2 รูป อำเภอแม่พริก จำนวน 1 รูป อำเภอเมืองปาน จำนวน 1 รูป ส่วนอำเภอแม่เมาะ และอำเภอเสริมงาม ไม่ได้รับการส่งกลับข้อมูล ช่วงอายุของนักปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 16 รูป อายุ 20 - 30 ปี จำนวน 23 รูป อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 12 รูป อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 18 รูป อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 24 รูป อายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 14 รูป จำนวนพรรษาของนักปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ 5 - 10 พรรษา จำนวน 35 รูป 11 - 20 พรรษา จำนวน 16 รูป 21 - 30 พรรษา จำนวน 25 รูป มากกว่า 30 พรรษา จำนวน 16 รูป เป็นสามเณรที่ยังไม่นับพรรษา จำนวน 15 รูป การศึกษาแผนกธรรมของนักปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี จำนวน 9 รูป นักธรรมชั้นโท จำนวน 7 รูป และนักธรรมชั้นเอก จำนวน 88 รูป แผนกบาลีของนักปราชญ์ท้องถิ่น จำนวน 19 รูป ได้แก่ ประโยค 1 - 2 จำนวน 10 รูป เปรียญธรรม 3 จำนวน 1 รูป เปรียญธรรม 4 จำนวน 6 รูป เปรียญธรรม 6 จำนวน 2 รูป พระนักสวดเบิก จำนวน 65 รูป พระนักเทศน์มหาชาติ จำนวน 14 รูป นักปราชญ์ท้องถิ่นที่มีความสามารถเป็นทั้งพระนักสวดเบิกและพระนักเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก จำนวน 19 รูป ได้ให้บริการข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นกรณีพระนักสวดเบิก และพระนักเทศน์มหาชาติในจังหวัดลำปางแก่ผู้ที่มีความสนใจศึกษาบนเว็บไซต์ของวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง (<http://www.mculampang.com>)

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง จังหวัดลำปาง 52000

คำสำคัญ: ฐานข้อมูล พระนักสวดเบิก พระนักเทศน์มหาชาติ จังหวัดลำปาง

ABSTRACT

The purpose of this research was 1) to gather and develop a local scholar database for the prayers (Suad Berk) and Mahachat's preachers in Lampang province. 2) To provide local philosopher information services of the prayers and the preachers in Lampang to those who are interested using a survey research process. The participants consisted of 50 monks and novices who is ability to pray (Suad Berk) and 50 monks who is ability to preach (Mahachat).

Results The results showed that there are 107 monks and novices providing information divided into 89 monks, and 18 novices. A number of local scholars include; 27 from Meung-district, 25 from Hangchat-district, 14 from Kawka-district, 13 from Maetha-district, 11 from Sopprab-district, 7 from Jaehom-district, 6 from Wangneu-district, 6 from Tern-district, 2 from Ngo-district, 1 from Maeprig-district, and 1 from Meungpan-district. As for Mae Moh-district and Serm Ngam-district, there is no data returned. The age range of local scholars under 20 is 16, between the age of 20-30 is 23, age 31-40 is 12, age 41-50 is 18, age 51-60 is 24, and above the age of 60 is 14, Number of rainy season of Local scholars is; between the age of 5-10 is 35, 11-20 is 16, 21-30 is 25, above 30 rainy season is 16, and novices not counted rainy season are 15. The study of scholars' Dhamma level is; 9 monks who attained basic Dhamma level, 7 monks who attained second Dhamma level, and 88 monks who attained advanced Dhamma level. There are 19 scholars who attained the study of Pali level; there are 10 monks who attained Pali level of 1-2, 1 monk who attained Pali level 3, 6 monks who attained Pali level 4, and 2 monks who attained Pali level 6. These scholars can be divided into 65 monks are prayers, and 14 monks are preachers. There are 19 local scholars who are capable of both a prayer and a preacher provided local scholar information in Lampang for interested people on Lampang Buddhist College's website at (<http://www.mculampang.com>)

Keywords: database, the prayer, the preacher, Lampang Province

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากมายในหลายด้าน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม อีกทั้งในด้านการศึกษาก็มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของคนในคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกฝนอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดการสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต¹ หนึ่งการเรียนรู้ที่กล่าวถึงนั้นเป็นการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด

¹พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2547), หน้า 2.

สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทุกสถาบันการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับความสามารถ ความต้องการ และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ การจัดทำฐานข้อมูล จึงเป็นการให้บริการข้อมูลที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการนำข้อมูลไปใช้ได้อีกทางเลือกหนึ่งในจังหวัดลำปางยังคงมีการสืบทอดพิธีสวดเบิก และประเพณีการเทศน์มหาชาติ โดยประเพณีการสวดเบิก² เป็นการสวดประเภทหนึ่งของชาวล้านนา สวดเพื่อเบิกพระเนตรพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นใหม่ สวดในงานพิธีสมโภชพระพุทธรูป ทางล้านนาเรียกว่า การอบรมพระเจ้า, เปิดไชตา พระเจ้า การสวดเบิกนี้เป็นการสวดประสานเสียงแบบพื้นเมืองของพระภิกษุสงฆ์และสามเณร โดยพระภิกษุสงฆ์เป็นเสียงกลาง (เสียงต่ำ) สามเณรเป็นเสียงน้อย (เสียงสูง) ทั้งนี้ผู้สวดต้องมีพระและสามเณรที่ยังเล็กมีเสียงไพเราะ การสวดเบิกนั้นแบ่งบทสวดออกเป็นวาร ๆ ต้องฝึกหัดกันอย่างพิถีพิถันมากใช้เวลาฝึกซ้อมกันเป็นเวลาหลายเดือน บทสวดเบิกนั้นมีด้วยกัน 4 วาร (บท) โดยเนื้อหาแต่ละวารเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับการตรัสรู้ธรรมขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้าในแต่ละวารมีท่วงทำนองที่ไพเราะแตกต่างกันไป ส่วนประเพณีการเทศน์มหาชาติ³ เป็นบุญพิธีที่นิยมจัดให้มีกันมาแต่โบราณ สันนิษฐานว่ามีมาแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี แต่ไม่ปรากฏมีกำหนดในเดือนอะไรแน่ เท่าที่ปรากฏตั้งแต่รัชกาลที่ 1 เป็นต้นมา มักนิยมเมื่อเทศกาลออกพรรษาไปแล้ว คือเริ่มตั้งแต่เดือน 11 (เดือนเก็งเหือ) ไปจนถึงเดือน 12 (เดือนยี่เหือ) สำหรับในล้านนาไทยเรียกว่า “ประเพณีตั้งธรรมหลวง” จัดกันบ้างตามช่วงเวลาดังกล่าว แต่นิยมจัดเทศน์ในวันเดือน 12 เพ็ญ (เดือนยี่เป็ง) มหาชาติเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระเวสสันดร อันเป็นพระชาติสุดท้ายของพระบรมโพธิสัตว์ ก่อนที่จะมาประสูติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ และออกบวชจนตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การที่เรียก “มหาเวสสันดรชาดก” ว่า “มหาชาติ” นั้น เนื่องด้วยเวสสันดรชาดกเป็นเรื่องใหญ่และยืดยาว ท่านจัดรวมไว้ในมหานิบาตชาดก คือรวมเรื่องใหญ่ 10 เรื่อง เรียกว่า ทศชาติ แต่เหตุที่อีก 9 เรื่อง ไม่เรียกว่า “มหาชาติ” เช่นเดียวกับเวสสันดรชาดกนั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายว่า พุทธศาสนิกชนชาวไทยตลอดจนประเทศใกล้เคียง นับถือมาแต่โบราณว่าเรื่องมหาเวสสันดรชาดกสำคัญกว่าชาดกอื่น ๆ ด้วยปรากฏพระบารมีของพระโพธิสัตว์บริบูรณ์ ในเรื่องมหาเวสสันดรชาดกทั้ง 10 อย่าง

จากความสำคัญของการสวดเบิกและประเพณีเทศน์มหาชาติที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการรวบรวมข้อมูลและจัดทำเป็นฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นกรณี พระนักสวดเบิก และพระนักเทศน์มหาชาติ ในจังหวัดลำปาง เพื่อเป็นแหล่งบริการข้อมูลเกี่ยวกับปราชญ์ท้องถิ่นกรณีพระนักสวดเบิก และพระนักเทศน์มหาชาติในจังหวัดลำปาง และเพื่อบริการข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจต่อไป⁴

²รวมพล บุญตัน, “ทำนองสวดเบิกในประเพณียี่เป็งจังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549), หน้า 11.

³พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว ป.ธ.6), มหาชาติภาคพายัพ, (เชียงใหม่: มรดกล้านนา, (2551), หน้า 12-13.

⁴การจัดการความรู้หอพุทธศิลป์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.mcukk.com/buddhasilpa/buddha.php?select=12>.

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นกรณีพระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อให้บริการข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นกรณีพระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติในจังหวัดลำปางแก่ผู้ที่มีความสนใจศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นกรณีพระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติในจังหวัดลำปาง เพื่อให้บริการข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่น พระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติในจังหวัดลำปางแก่ผู้ที่มีความสนใจศึกษา ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

- 1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ด้านการสวดเบ็ก จำนวน 50 รูป และการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก จำนวน 50 รูป และจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว
- 1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ และการสวดเบ็ก

2. คณะผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นแนวคำถามแบบปลายปิด (Closed-ended Form) ประกอบด้วยข้อคำถามและตัวเลือก (คำตอบ) ซึ่งสร้างขึ้นโดยคาดว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้ตามต้องการ และมีข้อคำตอบอย่างเพียงพอเหมาะสม แนวคำถามเป็นแบบปลายปิด ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นด้านพระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติ ของจังหวัดลำปาง โดยคณะผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบสอบถามโดยพิจารณาเป็นรายข้อ วิธีการพิจารณาแบบนี้จะเรียกว่า การหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) แล้วนำผลจากข้อเสนอแนะมาปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลภาคสนามโดยประสานขอความร่วมมือเจ้าคณะอำเภอ 13 อำเภอ และใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผ่านเลขานุการเจ้าคณะอำเภอ 13 อำเภอ เพื่อนำแบบสอบถามนั้นไปให้พระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติ ซึ่งเลขานุการเจ้าคณะอำเภอเป็นผู้ที่มีข้อมูลว่าพระรูปใดเป็นพระนักเทศน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาบันทึกข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้อธิบายสรุป หากข้อมูลอิ่มตัวจึงหยุดเก็บข้อมูล
- 4.2 ตรวจสอบข้อมูล คณะผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากมีข้อมูลที่จำเป็นต้องตรวจสอบใหม่ จึงจะตรวจสอบกลับไปยังผู้ตอบแบบสอบถามอีกครั้ง นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดเก็บข้อมูลลงบนฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ของวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง (www.mculampang.com) ชื่อ ฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่น

สรุปผลการวิจัย

พบว่า ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นพระภิกษุและสามเณร จำนวน 107 รูป โดยมีสถานะเป็นพระสงฆ์ จำนวน 89 รูป และสามเณร จำนวน 18 รูป จำนวนปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ อำเภอเมืองลำปาง จำนวน 27 รูป อำเภอห้างฉัตร จำนวน 25 รูป อำเภอเกาะคา จำนวน 14 รูป อำเภอแม่ทะ จำนวน 13 รูป อำเภอสบปราบ จำนวน 11 รูป อำเภอแจ้ห่ม จำนวน 7 รูป อำเภอ วังเหนือ จำนวน 6 รูป อำเภอเถิน จำนวน 6 รูป อำเภองาว จำนวน 2 รูป อำเภอแม่พริก จำนวน 1 รูป อำเภอเมืองปาน จำนวน 1 รูป อำเภอแม่เมาะ และอำเภอเสริมงาม ไม่ได้รับการส่งกลับข้อมูล ช่วงอายุของนักปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 16 รูป อายุ 20 - 30 ปี จำนวน 23 รูป อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 12 รูป อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 18 รูป อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 24 รูป อายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 14 รูป จำนวนพรรษาของนักปราชญ์ท้องถิ่น 5 - 10 พรรษา จำนวน 35 รูป 11 - 20 พรรษา จำนวน 16 รูป 21 - 30 พรรษา จำนวน 25 รูป มากกว่า 30 พรรษา จำนวน 16 รูป เป็นสามเณรที่ยังไม่นับพรรษา จำนวน 15 รูป แผนกกรรมของนักปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ นักกรรมชั้นตรี จำนวน 9 รูป นักกรรมชั้นโท จำนวน 7 รูป และนักกรรมชั้นเอก จำนวน 88 รูป แผนกบาลีของนักปราชญ์ท้องถิ่น จำนวน 19 รูป ได้แก่ ประโยค 1 - 2 จำนวน 10 รูป เปรียญธรรม 3 จำนวน 1 รูป เปรียญธรรม 4 จำนวน 6 รูป เปรียญธรรม 6 จำนวน 2 รูป พระนักสวดเบ็ก จำนวน 65 รูป พระนักเทศน์มหาชาติ จำนวน 14 รูป พระสงฆ์ที่เป็นทั้งพระนักสวดเบ็กและพระนักเทศน์มหาชาติเวชสันดรชาดก จำนวน 19 รูป

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาศิลปะกับกรจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นด้านพระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติของจังหวัดลำปาง ทำให้ได้รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นด้านพระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติของจังหวัดลำปางเป็นฐานข้อมูลเพื่อให้บริการแก่ผู้ที่มีความสนใจศึกษาและค้นหาข้อมูลพระนักสวดเบ็ก และพระนักเทศน์มหาชาติของจังหวัดลำปาง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์กร จันทราช⁵ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบฐานข้อมูลวัดในจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่า ทำให้ได้ระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัด และได้แหล่งข้อมูลที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เกี่ยวกับวัดในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ให้แก่บุคคลทั่วไปสำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่อไป และรัตนภรณ์ กาศโอสถ และ ปรัชญนันท์ นิลสุข⁶ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ฉบับเต็มสำหรับห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยรังสิต กล่าวว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในการใช้ระบบฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ฉบับเต็มสำหรับห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีความพึงพอใจด้านการออกแบบหน้าจอ ด้านการสืบค้นฐานข้อมูล ด้านการแสดงผล และด้านการติดต่อกับผู้ใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษากลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความพึงพอใจในระดับมาก และนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

⁵ พงศ์กร จันทราช. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลวัดในจังหวัดเชียงใหม่ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 2556.

⁶ รัตนภรณ์ กาศโอสถ และปรัชญนันท์ นิลสุข, *รังสิตสารสนเทศ*, ฉบับที่ 1 ปีที่ 15 (มกราคม - มิถุนายน 2552).

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรช่วยกันอนุรักษ์และฟื้นฟูการสวดเบิกและการเทศน์มหาชาติโดยเปิดการเรียนการสอน คณะสงฆ์ควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจริงจังในการสนับสนุนบรรจุเข้าในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสงฆ์ และโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญ ส่งเสริมพัฒนาหลักการสวดเบิกที่ถูกต้องและบูรณาการทั้งภาครัฐและเอกชน

1.2 ควรส่งเสริมทุกชุมชน ให้มีการสวดเบิกในชุมชนของตนเองทุก ๆ ปี โดยให้ผู้นำชุมชนมาเรียนรู้หลักพิธีกรรม หมู่บ้านวังหม้อ เจดีย์ขาวหลัง

1.3 ควรให้ทุกวัดใช้บิณฑบาตสวดเบิกที่เป็นภาษาล้านนา เพื่อจะเป็นการช่วยอนุรักษ์ภาษาล้านนาไว้ แต่บางวัดยังเป็นรูปแบบภาษาไทยอยู่พระภิกษุสามเณรควรจะศึกษาภาษาล้านนาเพราะต้องใช้ภาษาล้านนาให้ถูกต้อง

1.4 ควรจะมีสำรวจและรวบรวมบทสวดให้ถูกต้องและมีระเบียบแบบแผนและมีทำนองให้เป็นเอกลักษณ์

1.5 ต้องการให้ทุกคนช่วยกันรักษาวัฒนธรรมประเพณีในการสวดเบิกด้วยการทำงานวิจัยและจัดตั้งชมรมขึ้นโดยได้เชิญผู้มีความรู้ความสามารถมาช่วยในการอบรม

1.6 ควรจะมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกวัดจัดเทศน์มหาชาติในเทศกาลต่าง ๆ เช่น ในช่วงเข้าพรรษา ลอยกระทง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟูตามที่บรรพบุรุษที่เคยทำมา

1.7 ควรบันทึกเสียง และรวบรวมแต่ละกัณฑ์แต่ละวัดที่มีเอกลักษณ์แตกต่างในรูปแบบ CD เพื่อเผยแพร่และเป็นแบบอย่างให้ผู้สนใจศึกษา

1.8 ต้องการให้จัดการสัมมนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสวดเบิกและการเทศน์มหาชาติแต่ละพื้นที่และจัดการรวบรวมพระนักเทศน์

1.9 จัดให้มีการแข่งขันการสวดเบิกระดับจังหวัด หรืองานประเพณีระดับจังหวัด

1.10 ควรส่งเสริมโดยการนำนักเรียนร่วมฟังเทศน์มหาชาติ

2. ความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของพระนักสวดเบิกและพระนักเทศน์มหาชาติ

2.1 จะพยายามชวนเด็กมาบวชเรียนและฝึกสอนการสวดเบิกเพื่ออนุรักษ์และสืบทอดพระพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมการสวดเบิกให้คง

2.2 ผู้เรียนอายุยังน้อยหายาก เมื่อฝึกสวดเบิกได้แล้วก็ลาสิกขา ส่วนผู้มีอายุมากก็มีปัญหาด้านสุขภาพ

2.3 การจัดพิธีสวดเบิกให้อยู่นานๆ และมีบ่อยๆ ขึ้นอยู่กับผู้ที่สนับสนุนให้มีการสวด เช่น นิมนต์ไปสวดอยู่บ่อยๆ จะทำให้เห็นความสำคัญของการสวดเบิก เห็นการสวดเบิกเป็นของศักดิ์สิทธิ์

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการให้การสนับสนุนของคณะสงฆ์ด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูการสวดเบิกและการเทศน์มหาชาติ

เอกสารอ้างอิง

- พงศ์กร จันทราช. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลวัดในจังหวัดเชียงใหม่ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 2556.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, กรุงเทพมหานคร : พริก
หวานกราฟฟิค จำกัด, 2547.
- พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว ป.ธ.6). มหาชาติภาคพายัพ. เชียงใหม่ : มรดกล้านนา, 2551.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. การจัดการเรียนรู้พุทธศิลป์. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา : <http://www.mcukk.com>.
- รัตนภรณ์ กาศโอสถ และปรัชญนันท์ นิลสุข. รังสิตสารสนเทศ ฉบับที่ 1 ปีที่ 15 (มกราคม – มิถุนายน
2552).
- รวมพล บุญตัน. “ทำนองสวดเบิกในประเพณียี่เป็งจังหวัดลำปาง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรม
หาบัณฑิต. สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.